

Tisková zpráva Státního úřadu inspekce práce ze dne 2. 2. 2012

Setkání Oblastního inspektorátu práce v Hradci Králové s manažery velkých firem

S novými kompetencemi, které převzal Státní úřad inspekce práce od 1. 1. 2012, začíná pro všechny oblastní inspektoráty práce období, kdy kromě činnosti na úseku bezpečnosti práce, kontroly pracovních vztahů, významným způsobem zasáhnou do oblasti potírání nelegálního zaměstnávání.

Za tímto účelem došlo v průběhu ledna a počátku února na Oblastním inspektorátu pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj v Hradci Králové celkem k 11 setkáním vedení tamního inspektorátu a statutárních zástupců pozvaných firem. Celkem bylo pozváno více jak 600 zástupců zaměstnavatelů z Královéhradeckého a Pardubického kraje. O setkání s vedením inspektorátu projevilo zájem více než 400 šéfů firem.

V úvodu jednání byly zmíněny zásadní změny zákonů. Zejména zákoník práce prošel cca 300 změnami jak terminologickými, tak zvláště obsahovými. Zákon o zaměstnanosti převádí kontrolní a sankční pravomoci v oblasti zaměstnanosti z Úřadu práce ČR na orgány inspekce práce; krajským pobočkám Úřadu práce zůstává i nadále finanční kontrola a kontrola správnosti výpočtu průměrného měsíčního čistého výdělku pro účely podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci. Mění se maximální výše sankcí, a to za umožnění výkonu nelegální práce z 5 milionů Kč na 10 milionů Kč, v této souvislosti se zároveň stanoví minimální hranice sankce 250 000 Kč; u fyzické osoby, která ji vykonává, zvýšení z 10 000 Kč až na 100 000 Kč.

V dalším jednání se hovořilo o konkrétních kompetencích Státního úřadu inspekce práce, organizačních změnách, zájmu oblastního inspektorátu práce dostatečně informovat širokou, zejm. podnikatelskou veřejnost o připravovaných kontrolách. Rovněž bylo zmíněno, že do roku 2013 bude kontrola nelegálního zaměstnávání financována z projektu Evropské unie. Projekt předpokládá využití nových přístupů ke kontrole, zejména používání tzv. mobilních kanceláří (služebních vozidel), které umožní operativní provádění kontrol.

Zástupci zaměstnavatelů byli upozorněni na nejvýznamnější změny, mezi něž zároveň patří průlomové ustanovení zákona o tom, že zaměstnavatelé i zaměstnanci mají povinnost mít na pracovišti pro případ kontroly kopii dokumentu, který dokládá pracovní vztah, tedy buď kopii pracovní smlouvy nebo dohody o provedení práce či pracovní činnosti.

Zároveň byl zmíněn zásadní úkol inspektorů – potlačit nelegální zaměstnávání a tím omezit situace, kdy např. uchazeč o zaměstnání pobírá podporu v nezaměstnanosti, stát za něj platí zdravotní pojištění a zároveň se tato osoba nechává „načerno“ zaměstnávat nebo druhým velmi častým případem je „najímání“ malých živnostníků jinou firmou, která nezvládá zakázku vlastními zaměstnanci. Živnostníci tak pracují fakticky u jiného zaměstnavatele v závislé práci, tj. s jeho prostředky na jeho odpovědnost, apod. Jedná se o tzv. „skrytý švarcsystém“.

Nejčastěji ze strany zaměstnavatelů byly kladeny otázky k posouzení skrytého švarcsystému, způsob a místo uložení kopií pracovních smluv na venkovních pracovištích a samozřejmě minimální výše pokuty za nelegální práci, která činí 250 tis. Kč.

Přestože zaměstnavatelé často kritizovali nové povinnosti, které jim vznikají změnou zákonů, a přestože se nepodařilo zajistit plošné informování všech zaměstnavatelů, setkání mohla přispět k informování široké podnikatelské veřejnosti o nových legislativních změnách, kontrolních oprávněních inspektorů a variantách řešení rozmanitých situací dříve, než se dostaví inspektoři k prvním kontrolám.

Typické otázky zaměstnavatelů:

- Jak zajistit kopii dokladu potvrzující pracovní právní vztah u traktoristy, u zedníka, řidiče, kde na pracovišti není přítomen nižší management
- Postačuje průkaz potvrzující existenci pracovní-právního vztahu podepsaný oběma stranami
- Jak toto řešit u obchodních cestujících, řidičů kamionů
- Jak přenést odpovědnost za chybějící doklad na pracovišti ze zaměstnavatele na zaměstnance
- Byly uváděny různé případy obchodních vztahů s OSVČ a bylo požadováno rozhodnutí zda jde , či nejde o závislou práci

Nejčastější kritika :

- Zaznívala od stavebních firem a zemědělských společností
- Stavební firmy kritizují jak nutnost mít na pracovišti kopii dokladu prokazující pracovní právní vztah, tak znaky závislé práce. Kritizují zejména situaci, kdy nejsou schopni zakázku zvládnout vlastními silami a převládá praxe, která právě nese znaky závislé práce.

Ze setkání vyplynula řada velmi dobrých nápadů stojících za zvážení:

- Závislá práce – nejlepší, nejlevnější a pro stát ekonomicky nejvýhodnější léčba tohoto nešvaru by bylo vyrovnání nebo alespoň přiblížení daňových a odvodových podmínek OSVČ osobám v zaměstnaneckém poměru. Toto řešení by jednak napomohlo státnímu rozpočtu a jednak by daný problém zcela vyřešilo.
- Zavedení zaměstnavatelem vydaného průkazu , který by potvrzoval existenci pracovně právního vztahu, měl formát a provedení občanského průkazu a byl by oboustranně potvrzen oběma stranami – zaměstnavatelem i zaměstnancem. Obsahoval by i údaj od kdy je pracovně právní vztah účinný. Samozřejmým právem by byla možnost inspektora při podezření si toto ověřit.

Za OIP Hradec Králové

J.Nečas